ABDULLAH BİN MUHAYRIZ

Tabiînden meşhûr hadîs âlimi. Künyesi Ebû Muhayrız el-Mekkî'dir. Doğum târihi bilinmemektedir. 99 (m. 717) senesinde vefât etti. Kudüs'te yaşamış olup, zamanında Şam âlimi olarak meşhûr olmuştur. Ebû Mahzûre'den, Sâ'id-ül-Hudrî'den, Hazreti Muâviye'den, Ebû Sarme el-Ensârî'den, Ubâde bin Sâmit'ten, Abdullah bin Sa'dî'den, Ümmü Derdâdan ve daha birçok âlimlerden hadîs-i şerîf dinleyip, rivâyet etmiştir. Rivâyetleri Kütüb-i sitte denilen meşhûr hadîs kitaplarında yer almıştır.

Abdullah bin Muhayrız'dan; Abdülmelik bin Ebî Mahzûre, Abdulazîz bin Abdülmelik, Muhammed bin Yahyâ; Mekhûl eş-Şâmî, Büsr bin Abdullah Hadramî, Hâlid bin Düreyk, Ebû Bekir bin Hafs ve diğer hadîs âlimleri hadîs-i şerîf rivâyet etmişlerdir. İmâm-ı Evzâî selef içinde onu beş meşhûr âlimden biri saymış fazîletini zikretmiştir. Reca bin Hayve, Medineliler İbn-i Ömer'in ilimdeki yüksek derecesi ile iftihar ederlerdi. Biz de, Şam'da Abdullah bin Muhayrız ile iftihar ederdik demiştir. İmâm-ı Evzâî, "Tâbi olmak için bir âlim arayan, Abdullah bin Muhayrız gibi âlimlere tabî olsun" demiştir. O hadîs ilminde sika (sağlam, güvenilir) bir âlim olup, fazîletleriyle meth edilmiştir. Abdullah bin Muhayrız son derece sabırlı ve mütevâzi bir zât idi. O, kendisinin dîn-i İslâmı yaşamadaki gayreti ve takvâsı için birşey verilmesini istemezdi. Tanındığı zaman oradan uzaklaşırdı. Bu hali de Eshâb-ı kiramın aleyhimürrıdvân haline tam uygun idi ki onlar kendilerini tanıyıp Eshâb'dan oldukları için normal fiyatından çok tenzilât

yapanlardan birşey satın almazlardı. Ahmed bin Hanbel (radıyallahü anh) İsmail bin İbrâhîm'den rivâyetle Reca' bin Ebî Seleme diyor ki: İbni Muhayrız elbise almak için bir manifaturacının dükkânına girdi. Orada olan birisi manifaturacıya, "Sen bu zâtı tanıyor musun? Bu zât İbni Muhayrız'dır" dedi. İbni Muhayrız hemen kalktı ve "Biz paramızla bir şey almaya geldik, dinimizle değil" diyerek oradan ayrıldı. Buyurdu ki: "İpek elbise giymek sûretiyle haram işlemektense; vücûdumun her yerinin Alaca (cilt hastalığı) olmasını daha çok severim." Hanımının dokuduğu elbiseleri giyerdi. Zamanındaki bazı kimseler bunu uygun görmezlerdi. Arkadaşlarından Hâlid bin Düreyk Ona: "Sen hem zâhidlik yapıyorsun hem de bahillik (cimrilik). Ben bunu hiç uygun bulmuyorum" dedi. Bunun üzerine İbni Muhayrız: "Nefsimi temize çıkarmaktan Allahü teâlâya sığınırım" dedi. Bundan sonra Mısır kumaşından yapılmış beyaz iki elbise aldırdı ve o ikisini giymeye başladı. Allah korkusundan beti benzi sararmış bir halde, "Ey Allahım benzim senin korkundan sararıp solmuş ve rengini kaybetmiş bir hale gelecek şekilde korkmayı nasip etmeni istiyorum" diye duâ eder ve ağlardı, insanların iki yüzlü olmasına, nefislerinin arzuları peşinden koşmalarına çok üzülür ve bu şekilde onların hâlini şöyle açıklardı. "Eğer sizler iyi güzel şeyleriniz olduğu zaman insanlara gösteriş yapar, öğünür, onu parmağınızla gösterir ve beğenmiyecekleri bir şey olduğu zaman da gizlerseniz; Allahü teâlâ böyle olanları kıyâmet günü Cehenneme atar ve onu yalancı diye adlandırır." İbni Muhayrız dedi ki: Peygamberimizin (aleyhisselâm) Eshâbından Fudale İbn-i Ubeyd (radıyallahü anh) ile görüştüm. Nasîhat istedim: "Eğer bu üç haslet sende bulunursa Allahü teâlâ bu hasletlerle sana iyilikler ihsân eder. Bu üç haslet; bilmediğini öğren, dinlemesini bil, kendini ziyâret etmeyeni ziyâret et" buyurdu.

Anne babaya çok hürmet edilmesini emir ve tavsiye buyurur, onlara hürmetsizlik edilmesini istemezdi. "Kim anne ve babasının önünde yürürse haklarına riâyet etmemiş olur. Ancak anne ve babasının yolu üzerindeki eza ve cefâ veren bir şeyi almak için öne geçmesinde bir mahzur yoktur. Kim anne ve babasını ismiyle veya lakabıyla çağırırsa edebsizlik etmiş olur. Ancak babacığım, anneciğim diye söylemesi müstesnadır." İbni Muhayrız vefât ettiği zaman Reca' bin Hayve şöyle dedi: "Allahü teâlâya yemîn ederim ki İbni Muhayrız'ın yaşamasını, bulunduğu beldedeki insanlar için bir emân olarak sayıyordum." Çünkü Allahü teâlânın sevgili kullarının bulunduğu yere toplu belâ gelmez. Bunu Allahü teâlâ Kur'ân-ı kerîmde haber vermektedir. İbni Muhayrız, insanların ahde vefa göstermelerini isterdi ki kendisi buna son derece dikkat ederdi. Mûsâ bin Ukbe diyor ki: İbni Muhayrız ile Remle'deki bir cenâzede beraber bulundum. Şöyle diyordu: "Anladım ki, içlerinden birisi vefât ettiği zaman müslümanlar "Bizleri İslâm dîni üzere öldüren Allahü teâlâya hamd olsun" derler. Sonra bunu unuturlar. Ne ölümü ne de, bu söyledikleri sözlerini hatırlarına getirirler." Buyurdu ki: "Mescidde üç kelâm hariç her türlü kelâmı konuşmak caiz değildir. Bunlar namaz kılanın kelâmı, zikredenin kelâmı, Allahü teâlânın dinini öğreten veya ondan birşey soranın kelâmı."

Birçok zühd ve verâ sahibi zât İbni Muhayrız hazretlerini görünce kendilerini onun yanında çok küçük görürlerdi. Buyurdu ki: "Hayırlı şeyler gördüğünüz zaman Allahü teâlâya hamd ediniz. Bir münker gördüğünüz zaman hemen hiç vakit kaybetmeden Allahü teâlâdân bu belânın ümmet-i Muhammed'den kaldırılmasını isteyiniz." Buyurdu ki: "Biz ameli ilimden daha efdal görürüz. Fakat bugün ilme, amelden çok daha fazla ihtiyâcımız var. (Çünkü ilim unutuldu)"

İbni Muhayrız yedi günde bir Kur'ân-ı kerîmi hatmederdi. İbni Muhayrız'da çok az kimselerde bulunan iki haslet vardı. Birincisi, bir yerde doğru olan ortaya çıkınca artık orada konuşmazdı. İkincisi ise yapmış olduğu iyilik ve ibâdetleri çok gizler kimseye belli etmezdi. İbni Muhayrız son derece vefa sahibi olup, dostlarını her işlerinde gözetir onlara yardım ederdi. O kökü Cennette olan cömertlik ağacına yapışmış, Allahü teâlânın beğendiği kadar çok cömert idi.

□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□

1) Tehzîb-üt-tehzîb, cild-6, sh. 22

2) Tezkiret-ül-huffâz, cild-1, sh. 68

3) Hilyet-ül-evliyâ, cild-5, sh. 138

4) Şezerât-üz-zeheb, cild-1, sh. 116